

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

9/02/2017

VII.510.9.2017.ST

Trybunał Konstytucyjny
Warszawa

sygn. akt U 1/17

Na podstawie art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) oraz art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) **zgłaszam udział Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu** z wniosku Prokuratora Generalnego o stwierdzenie niezgodności:

- 1) uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 2010 r. w sprawie wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. Nr 93, poz. 1067) z art. 194 ust. 1 i art. 7 Konstytucji RP;
- 2) § 1 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej powołanej w pkt 1 z art. 194 ust. 1 Konstytucji RP;
- 3) § 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej powołanej w pkt 1 z art. 194 ust. 1 Konstytucji RP

oraz wnoszę o

umorzenie postępowania w tej sprawie ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia (art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Uzasadnienie

We wniosku z dnia 11 stycznia 2017 r. Prokurator Generalny zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności uchwały Sejmu RP z dnia 26 listopada 2010 r. w sprawie wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. Nr 93, poz. 1067) z wymienionymi powyżej wzorcami konstytucyjnymi. Zgodnie z treścią tej uchwały (§ 1) Sejm RP wybiera na stanowiska sędziów Trybunału Konstytucyjnego Stanisława Rymara, Piotra Tuleję, Marka Tadeusza Zubika. Ponadto (§ 2) kadencja nowo wybranych sędziów Trybunału Konstytucyjnego rozpoczyna się z dniem 3 grudnia 2010 r.

Jak wskazał wnioskodawca, problem konstytucyjny dotyczy legalności pojęcia uchwały w sprawie wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego (art. 7 Konstytucji RP) i spełnienia wymogu indywidualnego wyboru, sformułowanego w art. 194 ust. 1 Konstytucji RP. W ocenie wnioskodawcy procedura wydania uchwały przez wyborowi indywidualnemu, co godzi również w zasadę praworządności. Ponadto, w uchwale nie zostało wskazane, na które z wakujących miejsc zostały wybrane poszczególne osoby.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich wnioski Prokuratora Generalnego nie tylko nie ma uzasadnionych merytorycznych podstaw, lecz także dotyczy materii, która nie podlega kognicji Trybunału Konstytucyjnego.

Stosownie do art. 188 pkt 3 Konstytucji RP Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawach zgodności przepisów prawa, wydawanych przez centralne organy państwa, z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami. Z art. 188 pkt 3 Konstytucji RP wynika w związku z tym właściwość Trybunału Konstytucyjnego do orzekania również w sprawie uchwał Sejmu RP, o ile uchwały te wyrażają treści

normatywne (por. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 listopada 1992 r., sygn. akt U 14/92, OTK z 1992 r. Nr 1, poz. 25; orzeczenie z dnia 26 stycznia 1993 r., sygn. akt U 10/92, OTK z 1993 r., Nr 1, poz. 2; wyrok z dnia 22 września 2006 r., sygn. akt U 4/06, OTK z 2006 r. Nr 8/A, poz. 109; wyrok z dnia 26 listopada 2008 r., sygn. akt U 1/08, OTK z 2008 r. Nr 9/A, poz. 160). W szczególności w wyroku z dnia 22 września 2006 r. (sygn. akt U 4/06) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że „(...) fundamentem demokratycznego państwa prawnego stała się zasada nadrzędności Konstytucji. Zasada ta odnosi się także do uchwał Sejmu. Parlament nie ma pozycji nadrzędnej nad innymi organami, z wyjątkiem ściśle określonych wypadków, nie ma także pozycji monopolistycznej w systemie organów państwa. (...) Zwierzchnictwem Konstytucji objęta jest więc każda działalność Sejmu, a nie wyłącznie ta, która polega na stanowieniu ustaw, jako aktów normatywnych powszechnie obowiązujących. Brak jakichkolwiek podstaw do tezy, jakoby posługując się formą uchwały, Sejm dysponował nieograniczoną i niepodlegającą kontroli kompetencją.”

W świetle powołanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, co do zasady uchwały Sejmu podlegają kontroli Trybunału. Warunkiem koniecznym dopuszczalności tej kontroli jest jednak zakwalifikowanie danej uchwały do kategorii przepisów prawa, o której mówi art. 188 pkt 3 Konstytucji RP.

Zaskarżona przez Prokuratora Generalnego uchwała Sejmu realizuje funkcję kreacyjną polegającą na obsadzeniu zwolnionych stanowisk sędziowskich w Trybunale Konstytucyjnym. Uchwała ta, podjęta na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji RP ma – na co wskazał Rzecznik Praw Obywatelskich w swoim stanowisku w sprawie o sygn. akt U 8/15 – co do zasady charakter konkretno-indywidualny. Jej istota sprowadza się do wyboru imiennie wskazanej w treści uchwały osoby na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego. W rezultacie uchwała o wyborze sędziego Trybunału Konstytucyjnego nie nosi cech właściwych dla „przepisu prawa”, o którym mowa w art. 188 pkt 3 Konstytucji RP. Nieco inaczej – w ocenie Rzecznika – należało traktować uchwały o wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego podjęte przez Sejm w dniu 2 grudnia 2015 r. (M. P. poz. 1182-1186). Podejmując te uchwały Sejm rozszerzał bowiem konstytucyjnie ustalony skład Trybunału Konstytucyjnego, a więc wkraczał w materię mającą z zasady normatywny charakter, powiększając liczbę sędziów ponad

liczbę określoną art. 194 ust. 1 Konstytucji RP. Z tego też względu Rzecznik Praw Obywatelskich przyłączył się do postępowania w sprawie o sygn. akt U 8/15 pismem z dnia 18 grudnia 2015 r., wnosząc o uznanie uchwał z dnia 2 grudnia 2015 r. za niezgodne z Konstytucją Uchwała Sejmu z dnia 26 listopada 2010 r. zaskarżona przez Prokuratora Generalnego posiada jednak odmienny charakter prawny. Uchwała ta w tym przypadku będąca wyłącznie aktem konkretnym i indywidualnym nie podlega kontroli Trybunału w trybie określonym w art. 188 Konstytucji RP (zob. w szczególności zdania odrębne sędziów TK Andrzeja Rzeplińskiego oraz Marka Zubika do wyroku TK o sygn. akt U 8/15).

W świetle powyższego należy uznać, że uchwała Sejmu RP z dnia 26 listopada 2010 r. nie spełnia kryterium formalnego (nie jest aktem kwalifikowanym przez Konstytucję jako źródło prawa), nie spełnia też kryterium materialnego, nie ustanawia bowiem żadnej normy prawnej. W związku z tym wydanie w tej sprawie orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny jest niedopuszczalne, co uzasadnia wniosek o umorzenie postępowania w niniejszej sprawie (art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Niezależnie od powyższego, nie można podzielić zarzutu wnioskodawcy, że „uchwała, w której wskazano trzy osoby na stanowiska sędziów TK, nie zawiera znamion wyboru indywidualnego ani w płaszczyźnie proceduralnej, ani w płaszczyźnie materialnej.” Tezie tej przeczy w sposób wyraźny sprawozdanie stenograficzne z 78 posiedzenia Sejmu RP VI kadencji (s. 277), z którego wynika że Piotr Tuleja uzyskał w głosowaniu 348 głosów, Stanisław Rymar uzyskał 203 głosy, zaś Marek Tadeusz Zubik uzyskał 200 głosów. Umieszczenie owych wyników głosowania indywidualnego w jednej uchwale sejmowej nie świadczy natomiast o ich „zablokowanym” wyborze.

